

Motion till riksdagen

1987/88:A27

av Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c)
med anledning av prop. 1987/88:64 om särskilda
regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och
norra Sveriges inland

Regeringen har under de senaste åren kraftigt stimulerat och prioriterat de mest expansiva regionerna till men för såväl de stora tätorterna som för landet i övrigt. Regeringspolitiken har tagit sikte på att gynna storföretagen på småföretagens bekostnad. Regeringens politik leder till att minst tre fjärdedelar av vårt land steg för steg utarmas. Regeringens proposition 1987/88:64 om regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland ändrar tyvärr inte regeringens färdriktning. Merparten av insatserna går till storföretaget ASEA medan ca 50-talet av de mest regionalt utsatta kommunerna i princip blir lottlösa.

Enligt centerpartiets mening måste hela regeringspolitiken läggas om. Det är nödvändigt med en helhetssyn där samtliga departement visar en regionalpolitisk medvetenhet i sina förslag. På bl. a. näringspolitikens, sysselsättningspolitikens, trafikpolitikens, bostadspolitikens, skattepolitikens och utbildningspolitikens områden måste det ske en helt annan regionalpolitisk samordning. Från 1982 fram till i dag kan man nästan få den uppfattningen att det inom regeringskansliet sitter någon dold samordningsgrupp för koncentration. Nödvändigheter av s. k. regionalpolitiska paket är i sig beviset på att regeringspolitiken i stort utelämnar huvuddelen av vårt land i det ordinarie budgetarbetet.

Inlandspaketet

Västerbottens inland måste räddas. Med ett förslag med den titeln uppvaktade 10 inlandskommuner från Västerbotten finansministern samt industriministern under det gångna året. I det väl genomarbetade förslaget hade dessa kommuners företrädare med sin lokala erfarenhet samlat åtgärder som de ansåg vara helt nödvändiga att omedelbart sätta in.

Bakgrunden till detta unika arbete var den prekära situation kommunerna befinner sig i. Den fortsatta utflyttningen från en redan hårt drabbad utflyttningsbygd måste hejdas med stor bestämdhet nu om inte bygderna skall ödeläggas inom de närmaste årtiondena.

Länets TCO-distrikt har tagit fram ett än mer omfattande program som distriktet anser är helt nödvändigt om inte inlandet skall utarmas.

Det var därför med stor förväntan den aviserade propositionen med de speciella satsningarna emotsågs. Besvikelsen blev stor när man fann att

regeringens åtgärder var kraftlösa och att de på inget sätt gått kommunerna och TCO-distriktet till mötes.

Mot. 1987/88
A27

Vi föreslår därför att regeringen i ordinarie budget eller i ett nytt förslag till vårriksdagen tillser att i första hand de förslag som upptagits i kommunernas inlandspaket kommer till utförande.

Jord- och skogsbruk

Regeringens proposition berör också länets jord- och skogsbruk. I en fempartiuppvaktnings från länet för jordbruksminister Mats Hellström framfördes att Västerbottens jordbruk befinner sig i en mycket bekymmersam situation. I uppvaktningen föreslogs en rad åtgärder både på kort och lång sikt. Vi förutsätter att jordbruksdepartementet i propositionen bereder de förslag som riksdagspartierna i länet ställt sig bakom i positiv anda.

Det finns en rad åtgärder som borde vidtas för att behålla jordbruksnäringen i inlandet. En levande landsbygd där turismen ingår som en näringsgren måste innehålla ett jordbruk som skapar öppna landskap och ett befolkningsunderlag som tillförsäkrar god service och mänskliga kontakter.

Även de försvarspolitiska aspekterna måste vägas in i detta sammanhang. Genom att till jordbruket tillskapa kombinationssysselsättningar genom ökade glesbygdsstödsinitiativ kan bärkraftigt underlag skapas. Det är utomordentligt viktigt att såväl jordbrukets Norrlandsstöd som glesbygdsstödet kraftigt uppräknas.

Enskilda skogsbrukare har under flera generationer på ett ansvarsfullt sätt skött avverkningarna inom de fjällnära skogarna. Vi anser därför att enskilt skogsbruk ej skall underkastas speciella restriktioner i fjällnära skog. Skogsvårdsstyrelsen har tillsynsansvar enligt skogsvårdslagen. Enligt vår mening är detta tillräckligt för enskilt ägda fastigheter.

Enskilda skogsägare har en långvarig erfarenhet och en detaljerad kunskap om sina marker. De har, genom sitt tidigare agerande, visat att hoten mot de miljö- och naturvärden som den fjällnära skogen representerar inte kommer från dem.

22 milj. kr. till skogsbruket

De insatser som aviseras i propositionen inskränks till ett marginellt resurstillskott om totalt 22 milj. kr. sammantaget för de kommande tre budgetåren till skogsvårdsstyrelsen. Medlen är destinerade till skogsbruket i Västerbottens inland.

Vi anser att de medel som avdelats i sin helhet bör styras till det enskilda privatskogsbruket. Enskilda skogsbrukare bör efter samråd med skogsvårdsstyrelsen kunna erhålla direkt ekonomiskt stöd när det gäller skogsvårdsinsatser. Medlen bör också kunna användas till vägbyggen. Vi anser att skogsvårdsstyrelsens nuvarande administrativa resurser är till fyllest för att administrera detta marginella tillskott.

Jordförvärvslagen

På Europarådets initiativ pågår fram till 1990 kampanjen Landsbygd 90 som har kampanjnamnet "Hela Sverige skall leva".

Jordförvärvslagen ändrades i våras i riktning mot att juridiska personer (bolag) får större möjligheter att förvärva skogsmark. Träförädlade bolag har därvid visat stort intresse för fastigheter med höga skogsförråd. De värderas i princip som rotposter, och genom att helt andra beskattningsregler gäller för juridiska personer kan inte privatpersoner och framför allt inte självverksamma jord- och skogsbrukande personer vara med i den uppkomna prisbilden. De skatteregler som gäller för enskilda jord- och skogsbrukare gör helt enkelt att de kommer i en sämre konkurrensituation. Jord- och skogsbruket är grunden för en levande landsbygd. Den nu uppkomna situationen rimmar illa med kampanjen "Hela Sverige skall leva". Vi föreslår att jordförvärvslagen omarbetas så att aktivt brukande och boende på fastighet eller också i bygden gynnas och att juridiska personer ej tillåts förvärva jord- och skogsbruksfastigheter.

Ett särskilt observandum är de effekter som ett stigande marknadsvärde kommer att få på kommande fastighetstaxeringar. Det är inte rimligt att självverksamma jord- och skogsbrukare skall drabbas av höjda taxeringsvärden på grund av de priser som pressas fram på fastigheter genom de olika skatte- och avskrivningsregler som gäller för enskilt ägande contra ägande av juridiska personer.

Jordförvärvslagen bör därför ändras så att endast enskilda personer får möjligheter att förvärva jord- och skogsmark. Och då i rangordning till förmån för de som är beredda att bosätta sig på fastigheten eller i orten. En sådan lagändring skulle vara en god hjälp till en positiv landsbygdsutveckling och väl ligga i linje med kampanjen "Hela Sverige skall leva".

Industrisatsningar

Västerbottens inland har under de senaste åren genomgått stora förändringar i sin industristruktur. Främst genom de många nedläggningarna av gruvor har kommunerna åsamkats stora förluster av arbetstillfällen.

De blygsamma åtgärder som föreslås av regeringen för att ersätta dessa arbetstillfällen är verkligen inte tillräckliga.

Det är mycket märkligt att de satsningar som gjorts i Göteborgs och Malmöregionerna och nu görs till ASEA inte får sin motsvarighet i vårt län. Västerbottens inland har också hårt drabbats av strukturförändringar. Inte bara akut utan under en längre följd av år. Stekenjokkgruvans nedläggning ger i propositionen inte några pengar. Regeringen talar endast om att ett godtagbart projekt måste presenteras.

Västerbottens läns inland kräver att det orättvisa systemet med sänkta arbetsgivaravgifter i Norrbotten förändras så att man i stället använder stödområdesindelningen som underlag för en sådan sänkning. Det är inte rimligt att t. ex. Luleå har sänkta arbetsgivaravgifter medan Västerbottens inland inte får del av sänkningen. I inlandet föreligger verkligen behovet medan Luleå klarar sig utan avgiftssänkning.

Vi vill också peka på vad centern föreslagit om att en del av vattenkraftsvinsten skall stanna i vattenkraftskommunerna. Ett sådant beslut om att ett visst örestal per Kw skulle stanna i våra inlandskommuner skulle betyda att de på egen hand kunde klara många av sina problem.

Även zonindelningen av persontransportstödet bör ändras. Vidare måste tillämpningen av persontransportstödet ses över.

Det måste vara möjligt för en egenföretagare i Västerbottens inland att på ett enkelt sätt utnyttja denna stödform.

Bensinskatten

En höjning av bensinskatten drabbar ett län med stora avstånd som Västerbotten hårt. Vi föreslår därför att höjningen av bensinskatten avvisas.

Kommunikationer

De långa avstånden i Västerbottens inland medför stora regionalpolitiska problem. Långa fraktvägar med dyra transporter och en dåligt fungerande järnvägstrafik medför att det krävs speciella insatser för att neutralisera dessa förhållanden.

Standarden på vägarna har under det senaste årtiondet kunnat förbättras med hjälp av de beredskapsmedel som anslagits för vägförbättringar. Dessa medel har nu i det närmaste dragits in och ersatts av det s. k. bärighetspaketet. De medel som anslagits till detta ändamål har dock inte kommit inlandet till del utan gått till två tätortskommuner vid kusten. Minskade anslag drabbar hårt de entreprenadföretag som är etablerade i inlandet.

Dessa företag befinner sig i kris, och om ingenting görs kommer denna yrkeskategori att kraftigt krympa i inlandet. Detta är förödande för utvecklingen och för tron på framtida satsningar. Det blir svårt att i framtiden finna människor som är villiga att satsa på att bli entreprenörer i dessa trakter med den politik som för närvarande förs.

Arbeten har pågått på den s. k. Giltjaurvägen mellan Sorsele och Slussfors under det senaste halvåret. Tyvärr finns det inte längre medel för att fortsätta upprustningen av denna livligt trafikerade väg. I Sorsele kommun finns för närvarande inga vägbyggen på gång under denna vinter.

Detta öde delas av flertalet av inlandets kommuner. Vi kräver därför ett program för förstärkningar och beläggning av länsvägnätets grusvägar. För närvarande finns det vägobjekt för omkring 126 miljoner som inlandet snabbt borde få.

SJ:s roll i regionalpolitiken måste också bestämmas. Sov- och liggvagnsförbindelser till centralorterna i inlandet saknas i dag, men det finns stort behov härav, om turismen skall kunna utvecklas.

Godstransporter via järnväg måste utnyttjas i större utsträckning än vad som sker i dag. Dåligt försäkringskydd, brist på transportvagnar och allmänt dålig information har bidragit till att SJ inte utnyttjas på ett optimalt sätt.

Propositionen tar inte upp Gunnarns flygfält vilket är att beklaga. För Västerbottens turism är en satsning på direktflyg från Gunnarn till Arlanda och Europas storstäder intressant.

Avslutningsvis vill vi påpeka att det hopp om ordentliga satsningar som de boende i Västerbottens inland trots på inte har uppfyllts. Besvikelsen på regeringen är därför stor.

Tydligen har den negativa befolkningsutvecklingen och de svåra struktur-omläggningarna som drabbat inlandet inte på något sätt berört nuvarande regering.

De stora satsningarna sker i de mera befolkningstäta områdena. Västerbottens läns inland får lida av att Umeåregionen har en god utveckling. Länsiffrorna ser bra ut. Umeåregionens utveckling hjälper dock på intet sätt Västerbottens inland.

För att rädda Västerbottens inland krävs

- att jordförvärvslagen ändras så att enskilda får bättre möjlighet att förvärva jord- och skogsmark och att därvid juridiska personer förbjuds förvärva skogsmark
- att de enskilt ägda fjällnära skogarna får brukas med de regler som finns i dagens skogsvårdslag
- att Norrlandsstödet för jordbruket uppräknas och att glesbygdstödet uppräknas
- en rättvis fördelning av ekonomiska medel för att klara den industristrukturförändring som Västerbottens inland genomgår
- att vägnalaget ur beredskapsmedel ökas för inlandsvägarna
- att frågan om Gunnarns flygfält slutligen avgörs
- att satsningarna på inlandsjordbruket ges en inriktning med sikte på att klara ett beredskapsläge
- att SJ satsar på sov- och liggvagnsförbindelser till centralorterna i Västerbottens inland
- att persontransportstödet administration förenklas och att zonindelningen förändras så att det gynnar inlandsföretagens behov
- att stödområde A får en sänkning av arbetsgivaravgiften på samma sätt som Norrbottens län.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts av satsningar för att rädda Västerbottens inland.

Stockholm den 15 december 1987

Börje Hörnlund (c)

Karin Israelsson (c)